

Судово-правова політика і політика у сфері судової діяльності. В якості останньої розглядається політика, що здійснюється органами влади та структурами громадянського суспільства в судовій сфері за допомогою всіх (і правових, і організаційних) способів, засобів та механізмів. Отже, ця категорія за своїм змістом ширше, ніж «державна політика в судовій сфері». Тому такий всеосяжний характер є перешкодою для її впровадження в науковий обіг.

Зміст політики у сфері судової діяльності ширше, ніж у судово-правової політики, однак зміст останньої більше різнобічний. Воно включає в себе стратегію законодавства і принципи правового регулювання в судовій сфері, особливості судоустрою, способи та інструменти захисту прав, свобод і законних інтересів громадян і організацій, суспільства і держави, зміцнення законності, правопорядку і дисципліни, процесуальні аспекти судочинства та т. п.

Фактори, що впливають на зміст судової політики, можна умовно розділити на три групи:

а) фактори, що відбиваються в рішеннях вищих судів, які визначають бажаний напрям судово-правової політики. Матеріалізуються в рішеннях Верховного Суду та Вищих спеціалізованих судах, постановках пленумів вищих спеціалізованих судів, оглядах узагальнень практики та ін.;

б) фактори, що впливають на професійну правосвідомість суддівського корпусу і його якісний склад (значний вплив на останнє має діяльність органів суддівського співтовариства і організація професійної підготовки та перепідготовки суддів);

в) фактори, що характеризують фінансове та матеріально-технічне забезпечення судів, тобто реальні умови, в яких працюють судді.

В якості підсумку зазначимо: чітка, послідовна, науково-обґрунтована і зрозуміла для населення судово-правова політика є запорукою багатьох позитивних тенденцій в суспільстві: зростання авторитету судової влади, підвищення довіри до державних структур та поваги демократичних цінностей суспільства (верховенства закону, приватної власності, недоторканності особистого життя й т. п.), що у підсумку сприяє законному та обґрунтованому вирішенню судових справ.

Кучерова Т. П.,

здобувач кафедри організації судових та правоохоронних органів, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ДОПУСК ДО АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНОЗЕМЦІВ: АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОЇ ПРАКТИКИ

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» вперше в історії України допустив до здійснення адвокатської діяльності на її території адвокатів-іноземців. Так, в п. 4 ст. 4 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», зазначено, що адвокат іноземної держави здійснює адвокатську діяльність на території України відповідно до цього Закону, якщо інше не передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Це обумовило потребу наукового дослідження та удосконалення правового режиму діяльності адвокатів-іноземців на території нашої держави. Зокрема, українське законодавство потребує вдосконалення шляхом внесення норм про статус та межі здійснення адвокатської діяльності адвокатами іноземних держав з урахуванням взятих Україною міжнародних зобов'язань та досвіду зарубіжних держав.

Положення закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» закріплюють, що адвокат іноземної держави, який має намір здійснювати адвокатську діяльність на території України, звертається до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури за місцем свого проживання чи перебування в Україні із заявою про його включення до Єдиного реєстру адвокатів України. До заяви додаються документи, що підтверджують право такого адвоката на заняття адвокатською діяльністю у відповідній іноземній державі. Перелік таких документів, а також порядок допуску до кваліфікаційного іспиту, порядок складання і методика оцінювання його результатів затверджується Радою адвокатів України.

Кваліфікаційна палата кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури розглядає заяву та подані адвокатом документи протягом десяти днів з дня їх надходження та за відсутності підстав, передбачених законом, приймає рішення про включення такого адвоката до Єдиного реєстру адвокатів України, про що протягом трьох днів письмово повідомляє адвоката іноземної держави та відповідну раду адвокатів регіону. Рада адвокатів регіону забезпечує внесення відомостей про такого адвоката до Єдиного реєстру адвокатів України.

У більшості країн світу запроваджена система отримання особами, які бажають займатися юридичною роботою, спеціальних дозволів (ліцензій) на здійснення юридичної практики або встановлено спеціальний порядок набуття статусу адвоката.

Так, у Російській Федерації питання про можливість про набуття статусу адвоката іноземцями, а також особливості діяльності адвокатів іноземної держави на території Російської Федерації знайшли своє вирішення у Федеральному законі «Про адвокатську діяльність і адвокатуру в Російській Федерації» від 31.05.2002 р. №63-ФЗ. Так, в ч. 6 ст. 9 обумовлено, що іноземні громадяни та особи без громадянства, які отримали статус адвоката в порядку, встановленому законом, допускаються до здійснення адвокатської діяльності на всій території Російської Федерації у випадку, якщо інше не передбачено федеральним законом. Відповідно до ч. 5 ст. 2 закону, адвокати іноземної держави можуть надавати юридичну допомогу на території Російської Федерації з питань права даної іноземної держави. Адвокати іноземних держав не допускаються до надання юридичної допомоги на території Російської Федерації з питань, пов'язаних з державною таємницею Російської Федерації. Також, адвокати іноземних держав, які здійснюють адвокатську діяльність на території Російської Федерації, реєструються федеральним органом виконавчої влади в галузі юстиції в спеціальному реєстрі, порядок ведення якого визначається Урядом Російської Федерації. Без реєстрації в зазначеному реєстрі здійснення адвокатської діяльності адвокатами іноземних держав на території Російської Федерації забороняється.

Умови доступу до адвокатської професії у Франції досить жорсткі і визначені Законом №71–1130 від 31 грудня 1971 р. щодо реформування деяких судових та юридичних професій та декретом 1972 р. Адвокатом у Франції може стати також громадянин однієї з держав Спільного ринку ЄС за наявності умов взаємного визнання дипломів про вищу освіту. Крім того, іноземці повинні відповідати ряду особливих вимог. Для здійснення професійної діяльності на постійній основі, іноземний адвокат повинен зареєструватися у компетентному органі (колегія адвокатів), який визначається у відповідності з національним законодавством. Компетентний орган зобов'язаний зареєструвати адвоката, якщо той надасть докази, того, що він допущений до адвокатської практики у одній із держав ЄС. Особа, яка на протязі 3-х років здійснювала адвокатську діяльність, та отримала правовий статус адвоката, повністю прирівнюється до місцевих адвокатів без необхідності складання кваліфікаційного іспиту чи виконання інших додаткових вимог. Для цього достатньо надати докази того, що адвокатська діяльність здійснювалася: 1) протягом трьох

років; 2) безперервно; 3) з питань права держави, яка приймає, або європейського чи міжнародного права.

В США суд на свій розсуд може без іспитів видати ліцензію на практику як юридичного консультанта в даному штаті іноземцю, який досяг віку старше 26 років і відповідає таким ознакам: ця особа в іноземній державі протягом не менше п'яти років, які безпосередньо передують зверненню, була адвокатом; володіє необхідними моральними якостями і відповідає загальним вимогам придатності для членства в асоціаціях юристів даного штату; має намір практикувати в даному штаті як юридичний консультант, а також має для цієї мети офіс у даному штаті. З урахуванням деяких обмежень особа, яка має ліцензію на практику юридичним консультантом, вважається адвокатом, який знаходиться при асоціації юристів даного штату, і має всі права юриста даного штату.

Основним нормативним актом, який закріплює правовий статус адвокатури в Німеччині, є Федеральне положення про адвокатуру 1959 р. Закон про здійснення діяльності європейськими адвокатами розрізняє два види професійної діяльності адвокатів-іноземців: здійснення адвокатської діяльності в якості європейського адвоката, що має офіс в Німеччині та тимчасове надання послуг на території Федеративної республіки Німеччини. Крім того, є також можливість внесення до списку юридичних радників у будь-якій з адвокатських палат в Німеччині.

Іноземний адвокат може здійснювати діяльність як європейський адвокат, що володіє офісом в Німеччині (володіння «офісом» означає безперервну, а не тимчасову діяльність) і лише тоді буде зарахований у відповідну адвокатську палату в Німеччині у якості європейського адвоката. Належною місцевою адвокатською палатою в Німеччині є та адвокатська палата, що обслуговує ту адміністративно-територіальну одиницю, в якій зарубіжний адвокат хоче мати офіс. Іноземець, який здійснює адвокатську діяльність, повинен щорічно представляти адвокатській палаті документи, що підтверджують приналежність до адвокатури у своїй країні та договір страхування цивільної відповідальності, пов'язаної зі здійсненням адвокатської діяльності. Після прийняття до адвокатської палати, адвокат-іноземець стає членом даної палати в Німеччині. Тож здійснюючи свою діяльність, він може посилатися на членство в німецькій адвокатській палаті. Після допуску до здійснення адвокатської діяльності, внесення до списку в німецькому суді професійний статус європейського адвоката принципово зрівнюється зі статусом німецького адвоката.

Слід зазначити, що на українському ринку професійних правничих послуг досі не достатньо представлені адвокати-іноземці. Цьому можуть бути багато причин, але основною є недосконалість правової регламентації правового статусу адвоката іноземця в Україні.

Материнко М. О.,

здобувачка кафедри організації судових та правоохоронних органів, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ЩОДО СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ЛЮСТРАЦІЯ», «ПОЛІТИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ», «КОНСТИТУЦІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ» ЯК ПЕРЕДУМОВА ДЛЯ ЗВІЛЬНЕННЯ СУДДІ З ПОСАДИ

Поняття «люстрації» в сучасній доктрині права не існує, комплексного дослідження феномену люстрації та практичних рекомендацій щодо застосування люстрації поки що